Amžinybėn iškeliavo Kanados lietuvių bendruomenės veikėja, lietuvių kultūros propaguotoja Genovaitė Dumčiūtė-Breichmanienė

2016 m. rugsėjo 27 d., nesulaukusi vienos dienos iki 97-ojo gimtadienio, mirė **Genovaitė Dumčiūtė-Breichmanienė** – ilgametė Kanados lietuvių bendruomenės veikėja, lietuvių kultūros propaguotoja, buvusi Hamiltono lietuvių tautinių šokių kolektyvo „Gyvataras“ įkūrėja ir vadovė, šokių autorė ir išeivijos šokių švenčių organizatorė.

Genovaitė Dumčiūtė-Breichmanienė gimė 1919 m. rugsėjo 28 d. Stolaukio kaime, Vilkaviškio apskrityje. 1938 m. ji baigė Vilkaviškio Jono Basanavičiaus gimnaziją, pradėjo prancūzų kalbos ir fizinio auklėjimo studijas Vytauto Didžiojo universitete, 1940 m. Humanitarinį fakultetą perkėlus į Vilnių, studijas tęsė Vilniaus universitete ir jį baigė 1942 m.

1940 m. pradžioje skaučių korporacijos vadovybė pakvietė G. Breichmanienę suburti ir vadovauti studenčių skaučių tautinių šokių grupei. Sovietams okupavus Lietuvą ir uždraudus visas lietuviškas organizacijas, rektorius Mykolas Biržiška pakvietė ją toliau dirbti su Vilniaus universiteto šokių grupe, kuri veikė iki universiteto uždarymo 1943 m. kovo 15 d.

1940 m. rudenį Jonas Švedas prie Valstybinės filharmonijos suorganizavo Liaudies ansamblį, Vilniaus universiteto lektorę Mariją Baronaitę pakvietė paruošti tautinių šokių grupę: ji sukvietė savo mokinius, vieną iš jų buvo ir G. Breichmanienė, ansamblyje dirbusi iki 1942 m.

1944 m. rudenį G. Breichmanienė su šeima ir kitais karo pabėgėliais atvyko į Vokietijos Šlėzvigo-Holšteino provinciją. Pasibaigus karui, muziko Valterio Banaičio pastangomis Hafkruge buvo suorganizuotas ansamblis „Tėvynės garsai“,

jame G. Breichmanienė dvejus metus dirbo su šokėjais. 1946–1947 m. ji dėstė fizinį auklėjimą Liubeko lietuvių gimnazijoje, 1948 m. išvyko į Kanados šiaurės aukso kasyklų Kadijako miestelį, jame lietuvių pastangomis buvo surengtas gražus Vasario 16-osios minėjimas, palikęs didelį įspūdį vietos gyventojams prancūzams.

1950 m. Breichmanų šeima persikėlė į Ontarijo provincijos Hamiltono miestą, jame gyvena ir dabar.

1950 m. rudenį G. Breichmanienė pradėjo dirbti su šešiomis šokėjų poromis – tai buvo tautinių šokių kolektyvo „Gyvataras“ pradžia. Grupės dešimtiems veiklos metams paminėti skirtame koncerte šoko 60 šokėjų, dar po dešimties metų – daugiau nei šimtas – šis skaičius išliko toks pat.

1959 m. festivalyje „Kiwanis“ „Gyvataras“ laimėjo aukso medalį, 1962–1964 m. festivaliuose „Free dom“ Toronte jis buvo įvertintas kaip viena iš geriausių grupių. 1966 m. Kanados liaudies meno taryba kolektyvą įtraukė į keitimosi tarp miestų programą – šokėjai vyko koncertuoti į tolimas vakarų provincijas. 1967 m. Monrealyje vyko pasaulinė paroda „EXPO–67“, sutapusi su valstybės 100 metų jubiliejumi, tad visoje Kanadoje vyko koncertai ir etninių grupių pasirodymai – G. Breichmanienei buvo pavesta surengti lietuvių pasirodymą. 1968 m. „Gyvataras“ išrinktas atstovauti Kanadai tarptautiniame festivalyje Prancūzijos Montrežo mieste, tais pačiais metais G. Breichmanienė išrinkta į Kanados liaudies meno tarybos valdybą, joje dirbo 15 metų. 1974 m. kolektyvas surengė devynis koncertus Kolumbijos sostinėje Bogotoje ir Medeljine, 1976 m. kaip Kanados ir lietuvių ambasadorius koncertavo geriausiose Melburno, Adelaidės, Kanberos, Sidnėjaus teatrų salėse ir buvo priimtas Australijos ministro pirmininko.

1972 m. G. Breichmanienė buvo ketvirtosios Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventės vyriausioji meno dalies vadovė, 1975 m. su V. Verikaičiu ji suorganizavo ir vedė Dainų ir šokių šventę Hamiltone, 1980 m. ji buvo XXV Kanados lietuvių dienos vyriausia koncerto arenoje „Hamilton Place“ organizatorė ir vadovė, 1988 m. – aštuntosios Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventės Hamiltone rengimo komiteto vicepirmininkė ir viena iš meninės dalies vadovių.

G. Breichmanienė nuo 1964 m. priklausė Lietuvių tautinių šokių institutui, dirbo valdyboje, dėstė šokių mokytojų kursuose, skaitė paskaitas, šokių šventėms pritaikė ne vieną šokį. 1996 m. Lietuvos liaudies kultūros centras išleido jos knygą „Mylėjom Lietuvą iš tolo…“.

Už kultūrinę veiklą 2001 m. Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus apdovanojo G. Breichmanienę Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordinu.

Lietuvos liaudies kultūros centras

